

DES DE CA N'OLIVER (8) / MENORCA I LA FLORIDA

EMIGRACIONS FORÇADES I
EMIGRACIONS VOLUNTÀRIES

Antoni Tudurí
Secció de Genealogia
de l'Ateneu de Maó

Probablement, una part dels lectors habituals del MENORCA haurà llegit les notícies i les cròniques escrites per Isabel Rodríguez des de la Florida, amb motiu de l'anada d'un reduït grup de menorquins a Nova Esmirna (New Smirna pels americans) per tal de commemorar els dos-cents cinquanta anys —o dos segles i mig o, vint-i-cinc decennis o, també, cinquanta quinquennis, emprant el llenguatge funcional, tan procliu als períodes coneguts per biennis, triennis, quinquennis o decennis—.

Aquests «esforçats expedicionaris», provinents sis d'ells de Menorca i un de Barcelona, després d'un esgotador viatge de devers dotzena i mitja d'hores d'avió i de taxi, van arribar a la terra promesa pel Dr. Turnbull (il·lustre pocavergonya escocès casat amb una dona d'Esmirna, quan aquesta terra era turca) amb un cert avantatge respecte als menorquins que hi van anar amb barcos a vela. Aquests emigrants van patir, els més afortunats, un mínim de 70 dies des de Gibraltar, encara que els darrers van navegar (i mai més ben emprada l'expressió «navegar, en la seva pitjor accepció» prop de cent dies. Certament, res a veure amb la volta al món en 80 dies de Jules Verne, escriptor futurista que, pel que sembla, no va sortir mai de França.

Com ja he dit abans, les cròniques escrites per Isabel, reconeguda professional dels mitjans d'informació, amb títol oficial ben guanyat a la Universitat Autònoma de Barcelona, aquesta que es pot veure des de la terrassa de ca meva, just a tocar de «Ca n'Oliver», a Cerdanyola del Vallès—moltes subordinades estic emprant—

són de molt alta qualitat; les meves opinions no poden ser altra cosa que impressions personals, absolutament subjectives i, sense cap dubte, d'una qualitat poc menys que discutible.

❖ TOTA AQUESTA dissertació s'ha produït per altres notícies que han omplert, dia sí i dia també, les capçaleres dels diaris i les notícies televisives, les quals han mostrat l'autèntica odissea dels aspirants a arribar a les costes dels països capdavaners de les llibertats més «acrosolades» com es deia fins no fa masses biennis, triennis, quinquennis, decennis i tots quants «ennis» que vulgueu. Mentre un servidor (i els altres tres menorquins i les altres tres menorquines que formaven l'expedició; la paritat era exquisida) ens lamentaven de la duresa del viatge, altres sis-cents i més navegaven per la mar Mediterrània des de no sé on fins al port de València.

Una vegada més he recordat el que diuen de les emigracions de gent de Menorca a fora de l'illa per motius semblants als que han motivat la desastrosa situació dels subsaharians. És sabut que, com diem a Menorca: «de teves a meves...».

Bé, ja he deixat anar açò que en diuen la «mala bava» (una altra expressió es po-

dria considerar grollera). Ara toca rallar de les meves impressions (o sensacions) d'un emigrant voluntari, amb passaport oficial espanyol.

Per començar, dir que em va sorprendre l'esforç dels descendents dels menorquins de 1768, a recordar i mantenir costums dels seus ancestres. Avui no hi queda, que es sepi, cap minorcan que ralli la llengua original de Menorca, conegut per «mahonès», però mantenen una societat que recorda i reivindica el seu origen menorquí.

❖ PER CONTINUAR, es nota un esforç molt clar en conservar les antigues cases originals, restaurant aques-

tes cases amb una cura molt notable. En totes les cases restaurades de San Agustín —que no són poques— hi ha unes plaques de bronze on es rememora l'origen d'aquestes cases. En realitat, el nucli antic d'aquesta ciutat sembla açò que en podríem dir un «parc temàtic», però beneïda sia aquesta tendència nord-americana de potenciar els seus orígens. No sé el que passaria si tinguessin una mil·lèsima part del bagatge prehistòric de què disposem a Menorca. Dinant amb l'antic batle de San Agustín, a qui vam tenir l'oportunitat de convidar a dinar a un restaurant més espanyol que americà (plats espanyols i cervesa catalano-galaica d'origen) ens va dir que a ells no els hi agrada rallar de «turistes» sinó de «visitants». I el nombre de «visitants» és de més de sis milions (6.000.000) cada any. Sembla que la política turística no és massa dolenta. La conservació del castell de San Marcos, molt semblant al castell de Sant Felip inicial, és una bona prova d'aquesta bona política turística. A Menorca només ens queda una relíquia com és el fort Marlborough

de la cala de Sant Esteve, però podria ser motiu d'estudi la restauració del que queda de les murades que es veuen des de la mar, tot entrant per aquest no massa potent port de Maó (o Mahón, o Mahó, o Maon, no discutirem per temes menors).

Una altra sensació personal va ser que a Nova Esmirna van celebrar el fet històric amb un seguit d'actes de tot tipus, tant al seu museu històric com a una esplanada plena de parades commemoratives, on es podien veure i comprar detalls, com ara, xarxes de rai o publicacions relacionades amb la commemoració del quart de mil·lenni (açò no ho havia dit abans) de la trista arribada dels menorquins, italians i grecs enganyats per Turnbull. Per cert, a Nova Esmirna els grecs i un sector d'escocesos dominen el «cotarro»; però la presència menorquina és molt més forta a San Agustín.

I prou per avui. Només destacar la presència i l'ajut inestimable de dos menorquins que habiten a Nord Amèrica: Maria Rosa Sintés Abril, des Mercadal, qui amb una joventut a prova de bombes (males llengües diuen que passa de la vuitantena, encara que aquesta xifra no se li pot demanar a una senyora i, a més un servidor no tenia prou aire per seguir-la a l'hora de passejar, a tota velocitat, per San Agustín) ens va acollir a ca seva, arreplegant una extensa representació dels menorquins de la Florida, amb un sopar on no van faltar amargos, embottits, formatge d'Alaior i, fins i tot, una pomada autèntica feta amb gin Mahón destil·lat per can Xoriguer i destinat al mercat nord-americà, (gin amb llimonada pels dos ciutadellencs de l'expedició). El segon personatge que ens va acompanyar va ser el pregoner de les festes de Sant Llorenç de l'any passat, en Pedro Pons Ester, qui es va desplaçar des de New York (més de tres hores de vol) per fer-nos companyia. La distància, al contrari del que diu el bolero, no «es el olvido», ans el contrari.

❖ P.S. A part de la bandera oficial de Menorca, un servidor va entrar «de matute» una bandera des Castell, com a agermanament entre dos castells, el de San Marcos i el de Sant Felip. No podíem quedar fora de joc, és clar.